

Товариство з обмеженою відповідальністю «Всеосвіта»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом директора ТОВ «Всеосвіта»

№ 15 від 30 червня 2026 р.

Іван ЛИТВИНЕНКО

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників для роботи у закладах освіти (за видом «вебінар»)

«ЕКОЛОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ В КОЛЕКТИВІ: ЯК РОЗПІЗНАТИ ТА ЗУПИНИТИ МОБІНГ ТА БУЛІНГ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ»

Розробник(и): ТОВ «Всеосвіта» та Вікторія Савіщенко, доктор юридичних наук, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри психології та педагогіки ДДУВС.

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей (психолого-педагогічна, правова, комунікативна), створення безпечного та психологічно комфортного освітнього середовища, протидія та запобігання булінгу (цькуванню) та мобінгу.

Розроблено: програму укладено відповідно до сучасної державної освітньої політики, Закону України «Про освіту», Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії протиправному посяганню на честь і гідність та нормам про запобігання мобінгу», та п. 10 постанови КМУ від 21 серпня 2019 року № 800 (зі змінами і доповненнями).

Термін дії програми: постійно

© ТОВ «Всеосвіта», 2026.

м. Київ – 2026

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми: зумовлена необхідністю забезпечення психологічної безпеки, захисту честі та гідності всіх учасників освітнього процесу, а також формуванням екологічної комунікації всередині колективу. Мобінг (цькування на робочому місці) та булінг є серйозними деструктивними явищами, які руйнують мікроклімат у закладі освіти, знижують ефективність праці та навчання, а також тягнуть за собою юридичну відповідальність. Керівникам та педагогам вкрай важливо вміти вчасно ідентифікувати ознаки психологічного тиску та володіти чіткими правовими і психологічними інструментами для їх подолання.

Цільова група: керівники (директори) закладів освіти, заступники керівників, педагогічні та науково-педагогічні працівники, вихователі, психологи та соціальні педагоги закладів освіти усіх типів.

Обсяг (тривалість): 2 години / 0,06 кредиту ЄКТС.

Особливості реалізації програми: програма реалізується у вигляді короткострокового інтенсивного навчання (вебінару) з акцентом на поєднання правового аналізу (згідно з нормами законодавства про мобінг) та психолого-педагогічних методів побудови здорової комунікації.

Вид підвищення кваліфікації: навчання за програмою підвищення кваліфікації (участь у вебінарі).

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна.

Мета підвищення кваліфікації: сформувати в учасників системні знання про природу екологічної комунікації, розвинути навички розпізнавання мобінгу та булінгу в освітньому середовищі, а також надати дієві алгоритми правового і психологічного реагування для їх зупинення та профілактики.

Завдання підвищення кваліфікації:

- 1) розкрити поняття «екологічна комунікація» та визначити маркери здорового мікроклімату в колективі;
- 2) проаналізувати правову та психологічну сутність булінгу та мобінгу, їхні ключові відмінності та форми прояву в закладі освіти;
- 3) розглянути законодавчу базу України щодо відповідальності за вчинення мобінгу та булінгу;
- 4) ознайомити з алгоритмом дій керівника та педагогів у разі виявлення фактів цькування на робочому місці чи в учнівському колективі.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: За професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН № 1225 від 29.08.2024) професійні: Б2. Емоційно-етична компетентність, Б1. Психологічна, А1. Мовно-комунікативна.

За професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти» (наказ Мінекономіки № 620-21 від 19.10.2021) професійні: А4. Предметно-методична, В3. Морально-етична.

За професійним стандартом «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти» (наказ Мінекономіки № 967 від 17.09.2021) професійні: А1. Нормативно-правова компетентність, Б1. Компетентність забезпечення якості освітньої діяльності, В2. Емоційно-етична компетентність.

За професійним стандартом «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» (наказ Мінекономіки № 620-21 від 28.09.2021) професійні: Г1. Стратегічне

управління та розвиток закладу дошкільної освіти, Г3. Нормативно-правова компетентність, Г2. Емоційно-етична компетентність.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

- 1) розуміння сутності екологічної комунікації та вміння застосовувати її принципи на практиці;
- 2) здатність чітко диференціювати булінг, мобінг та звичайний робочий чи міжособистісний конфлікт;
- 3) знання нормативно-правової бази щодо протидії цькуванню та алгоритмів реагування на такі випадки в межах закладу освіти;
- 4) підвищення управлінської та психологічної готовності до локалізації конфліктів та захисту прав працівників і здобувачів освіти.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка, виданий ТОВ «Всеосвіта» згідно з Постановою КМУ № 800 та верифікований на Державній інформаційно-комунікаційній системі підтримки організації, забезпечення та реалізації професійного розвитку педагогічних та/або науково-педагогічних працівників «Вектор».

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено комплексне ознайомлення з теоретичними та практичними аспектами екологічної комунікації, психологічної діагностики та правового врегулювання конфліктів. Самостійна робота передбачає опрацювання додаткових матеріалів та презентацій вебінару.

Зміст програми складається з **1** модуля та **2** взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: **2** год, з них: **1** год — лекційні заняття (вебінар), **1** год — практична робота (розбір кейсів).

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Лекції (год)	Практичні заняття (год)	Самостійна робота (год)	Контрольні заходи (год)	Усього (год)
МОДУЛЬ 1. Безпечне освітнє середовище: від екологічної комунікації до протидії цькуванню					
Тема 1.1. Психолого-правова характеристика булінгу та мобінгу в закладі освіти. Законодавчі рамки та відповідальність.	1	—	—	—	1
Тема 1.2. Практичні інструменти побудови екологічної комунікації та алгоритми дій у разі виявлення мобінгу чи булінгу	-	1	—	—	1
<i>Разом за модулем</i>	1	1	—	—	1
УСЬОГО	1	1	—	-	2

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Безпечне освітнє середовище: від екологічної комунікації до протидії цькуванню.

Тема 1.1. ема 1.1. Психолого-правова характеристика булінгу та мобінгу в закладі освіти. Законодавчі рамки та відповідальність.

Поняття екологічної комунікації як основи здорового колективу. Булінг та мобінг: визначення, психологічні передумови виникнення, види, форми (горизонтальний, вертикальний) та структура (агресор, жертва, спостерігачі). Нормативно-правова база України у сфері протидії булінгу та мобінгу. Юридичні наслідки та дисциплінарна/адміністративна відповідальність для учасників та керівництва закладу освіти за приховування випадків цькування.

Тема 1.2. Практичні інструменти побудови екологічної комунікації та алгоритми дій у разі виявлення мобінгу чи булінгу.

Методи діагностики психологічного клімату в колективі. Чекліст маркерів токсичного середовища. Покроковий алгоритм дій керівника закладу освіти при отриманні заяви про мобінг або булінг: створення комісії, проведення внутрішнього розслідування, взаємодія з правоохоронними органами. Практичний блок: розбір реальних психологічних та правових кейсів, mediaція конфліктів, розробка локальних правил етичної поведінки в закладі освіти.

Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання.

1. Чим суттєво відрізняється поняття «мобінг» від «булінгу» та звичайного виробничого конфлікту?
2. Які ознаки свідчать про те, що комунікація в освітньому колективі втратила ознаки «екологічності»?
3. Які обов'язки покладає чинне законодавство на керівника закладу освіти у разі виявлення ознак психологічного тиску серед співробітників?
4. Як діяти вчителю/вихователю, якщо він став свідком або жертвою мобінгу з боку колег чи адміністрації?
5. Які превентивні заходи є найбільш ефективними для запобігання деструктивній поведінці в закладі освіти?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту : Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII : із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 08.07.2026).
2. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10 груд. 1971 р. № 322-VIII : із змінами та доповненнями щодо протидії мобінгу (цькуванню). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 08.07.2026).
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07 груд. 1984 р. № 8073-X : із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 08.07.2026).
4. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серп. 2019 р. № 800 : із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF> (дата звернення: 08.07.2026).

Основна література

1. Психологія та правові аспекти безпеки освітнього середовища : навч.-метод. посіб. Київ, 2025. 180 с.
2. Протидія мобінгу в колективі: практичний poradnik для керівників установ та закладів освіти / уклад. В. Савіщенко. Дніпро : ДДУВС, 2025. 94 с.

Додаткова література

1. Вебінари, курси та навчальні матеріали освітньої платформи «Всеосвіта» з питань психологічного здоров'я, протидії булінгу та створення безпечного освітнього простору. URL: <https://vseosvita.ua> (дата звернення: 08.07.2026).
2. Савіщенко В. Екологія комунікації та профілактика професійного вигорання педагогічних працівників у сучасних умовах. *Науковий вісник ДДУВС*. 2026. № 1. С. 45–52.